

REGULERINGSKOMMISSIE VOOR ENERGIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Advies (BRUGEL-ADVIES-20240717-390)

betreffende het verslag van de distributienetbeheerder over de uitvoering van de openbare dienst opdrachten inzake elektriciteit en gas voor het jaar 2023

Opgesteld op basis van artikel 25, § 1, derde lid van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en op basis van artikel 19, tweede lid van de ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

17/07/2024

Inhoudsopgave

1	Juridische grondslag en context.....	4
2	Controle van de uitvoering van de ODO	5
2.1	Openbare dienststopdrachten van de klantenafdeling.....	5
2.1.1	ODO van sociale aard	5
2.1.2	Het beheer van beschermde klanten en winterafnemers.....	5
2.1.2.1	<i>Kostprijs van de dienst.....</i>	5
2.1.2.2	<i>Levering van energie aan beschermde klanten en winterafnemers</i>	6
2.1.2.3	<i>Vermogensbegrenzers.....</i>	6
2.1.2.4	<i>Verwijdering.....</i>	6
2.1.2.5	<i>Kosten van de begrenzers en onderbrekers.....</i>	6
2.1.3	Beheer van klachten en schadevergoeding	7
2.1.4	Terbeschikkingstelling van de meetgegevens.....	9
2.1.5	Stroombevoorrading voor kermissen en festiviteiten.....	10
2.1.6	Opmerkingen over de programma's CHARGYCLICK en MOBICLICK.....	11
2.1.7	Opmerkingen over het RENOCLICK-programma.....	11
2.2	Openbare dienststopdrachten van de afdeling Grid Operations	11
2.2.1	Veiligheid van de binnen installaties	11
2.2.2	Conversie van arm gas naar rijk gas	11
2.2.2.1	<i>Kostprijs van de dienst.....</i>	12
2.2.3	Beheer van de openbare verlichting	12
2.2.3.1	<i>Kosten en volumes van de elektriciteitslevering voor de openbare verlichting</i>	13
2.2.3.2	<i>Beheer van de aanwezige installaties op gekadastreerde percelen</i>	13
2.2.3.3	<i>Project 'Domus EP'</i>	13
2.2.3.4	<i>Algemene toestand van het verlichtingspark op het gemeentelijke wegennet.....</i>	14
2.2.4	Aandachtspunten	20
2.2.4.1	<i>Belichting van het erfgoed.....</i>	20
2.2.4.2	<i>Beheer van de verlichtingspalen op gekadastreerde percelen</i>	20
2.2.4.3	<i>Opvolging van de businesscase van het project 'Intelligent Street Lighting'</i>	21
3	Financiering van de openbare dienststopdrachten	22
3.1	Kosten gefinancierd door de ODO-tarieven.....	22
3.1.1	Gas.....	22
3.1.2	Elektriciteit.....	23
	Focus op de openbare verlichting	23
4	Ontwikkelingsprognoses	26
5	Conclusie	27

Lijst van de illustraties

Figuur 1: Lijst van de 15 meest voorkomende oorzaken van ontevredenheid in 2023	7
Figuur 2: Rangschikking van de oorzaken van de gegronde klachten	8
Figuur 3: Evolutie van het aantal verlichtingspalen	14
Figuur 4: Evolutie van het gemiddelde vermogen per verlichtingspaal.....	16
Figuur 5: Evolutie van de vervangen lampen in het kader van het preventief onderhoud.....	17
Figuur 6: Evolutie van de verschillende types van storingen.....	18
Figuur 7: Evolutie van het stroomverbruik van de verlichtingspalen	19
Tabel 1: Aantal klachten per specifieke oorzaak	9
Tabel 2: Opvolging van het openbare verlichtingspark.....	15
Tabel 3: Herstellingstermijnen en -percentages	18
Tabel 4: Kosten van de ODO Gas gefinancierd door tarieven in 2023	22
Tabel 5: Kosten van de ODO Elektriciteit gefinancierd door tarieven in 2023	23
Tabel 6: Opvolging van de begroting Openbare Verlichting (alle bedragen zijn uitgedrukt in k€)	25

I Juridische grondslag en context

In artikel 25, § 1, derde lid van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (hierna de 'elektriciteitsordonnantie') en artikel 19, tweede lid van de ordonnantie betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende de wegenisretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (hierna de 'gasordonnantie') en artikel 25bis van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is het volgende vastgelegd:

'§ 1. Vóór 1 oktober van ieder jaar legt de distributienetbeheerder aan de Regering zijn programma voor met betrekking tot de uitvoering van zijn openbare dienstverplichtingen en -opdrachten, voor het volgend jaar en de daaraan verbonden begroting, die door de Regering, na advies van BRUGEL, worden goedgekeurd.

Vóór 31 maart van ieder jaar maakt de distributienetbeheerder een verslag van de uitvoering van alle openbare dienstopdrachten en -verplichtingen over aan de Regering die verwezenlijkt werden tijdens het voorbije jaar alsook van de daaraan verbonden rekeningen. Dit rapport omvat tevens een vergelijking van het budget dat is ingeschreven en gerealiseerd voor de uitvoering van de openbare dienstverplichtingen met de inkomsten die door de distributienetbeheerder werden aangeduid in zijn tariefvoorstel. De Regering keurt dit verslag goed na advies van BRUGEL.

Het verslag en de rekeningen worden na goedkeuring door de Regering overgemaakt aan het Brussels Hoofdstedelijk Parlement. De Regering kan de vorm en de inhoud van het verslag bepalen.

§ 2. BRUGEL kan ter plaatse alle boekhoudkundige stukken of andere raadplegen, ter plaatse en door middel van steekproef de effectiviteit van de werken gefinancierd in verhouding tot de kost en de uitvoering van de openbare dienstverplichtingen en -opdrachten laten nagaan. Het personeel dat de raadplegingen en controles uitvoert, wordt daartoe aangewezen bij besluit. BRUGEL kan een bedrijfsrevisor toevoegen aan het aangewezen personeel om de rekeningen met betrekking tot de uitvoering van openbare dienstverplichtingen en -opdrachten van de netbeheerder te onderzoeken.

§ 3. De distributienetbeheerder organiseert zijn boekhouding zo dat de lasten en de opbrengsten verbonden aan iedere verplichting en opdracht van openbare dienst die hij op zich neemt, geïdentificeerd kunnen worden.'

Dit advies voldoet aan deze bepalingen.

Het verslag betreffende de uitvoering van de openbare dienstopdrachten (hierna 'ODO') in 2023 werd opgesteld in overeenstemming met de procedure bedoeld in artikel 25, § 1, derde lid van de elektriciteitsordonnantie en in artikel 19, tweede lid van de gasordonnantie, waarin in wezen is vastgelegd dat de distributienetbeheerder (hierna 'DNB') vóór 31 maart van ieder jaar een verslag moet overmaken van de uitvoering van alle openbare dienstopdrachten die tijdens het voorbije jaar werden verwezenlijkt. Dat verslag moet, na advies van BRUGEL, door de Regering worden goedgekeurd en aan het Parlement worden overgemaakt.

SIBELGA heeft zijn verslag op 12 april 2024 via e-mail aan BRUGEL overgemaakt. Dit verslag bevat de gegevens en de informatie over de in 2023 door SIBELGA verwezenlijkte ODO, die voortvloeien uit de ODO-programma's die na [advies](#)¹ van BRUGEL door de Regering zijn goedgekeurd.

¹ Het gaat om advies nr. 355 betreffende het programma van de openbare dienstopdrachten 2023 van SIBELGA.

2 Controle van de uitvoering van de ODO

2.1 Openbare dienststopdrachten van de klantenafdeling

2.1.1 ODO van sociale aard

De volledige analyse van de ODO van sociale aard van SIBELGA² wordt door BRUGEL uitgevoerd in zijn verslag³ over de rechten van de huishoudelijke verbruikers en de werking van de gas- en elektriciteitsmarkten.

2.1.2 Het beheer van beschermde klanten en winterafnemers

2.1.2.1 Kostprijs van de dienst

Het project van een enkele factuur⁴ is sinds eind 2023 ingevoerd. Het gaat om een herziening en een vereenvoudiging van de factuur die door SIBELGA naar de eindverbruikers wordt gestuurd.

Uit de antwoorden van SIBELGA op de vragen van BRUGEL blijkt dat de reikwijdte van het project de uitvoering van de verplichte maatregelen overstijgt en dat de kosten door SIBELGA werden gedragen ten laste van de ODO-tarieven voor de uitvoering van bepaalde maatregelen *'die aanvankelijk als bindend werden beschouwd, maar die uiteindelijk niet op bindende wijze in de gewestelijke ordonnantie zijn opgenomen om met name voor bepaalde marktspelers geen al te rigide kader te creëren'*⁵.

In het ODO-verslag van SIBELGA wordt bovendien vermeld dat het project van een enkele factuur *'punten bevat die niet waren voorzien, zoals de bijwerking van onze interface tussen de verschillende applicaties die voor het beheer van de beschermde klanten worden gebruikt'*.

BRUGEL heeft aan SIBELGA gevraagd wat de kosten waren van de 'onvoorziene punten' in het programma, en op basis waarvan SIBELGA deze onvoorziene uitgaven in het programma heeft goedgekeurd. Het antwoord van SIBELGA volstaat niet, omdat ze de door BRUGEL gevraagde kosten niet vermeld. SIBELGA zegt eveneens dat de onvoorziene kosten betrekking hebben op *'de invoering van maatregelen in verband met de nieuwe ordonnantie van 17 maart 2022.'*

Aangezien het ODO-programma 2023 in september 2022 door SIBELGA werd opgesteld, enkele maanden na de publicatie van de herziening van de ordonnantie van maart 2022, is het feit dat het programma de uit deze herziening voortvloeiende kosten niet heeft vermeld te wijten aan een gebrekkige planning. Bovendien doet het gedeeltelijke antwoord van SIBELGA op de vragen van BRUGEL vragen rijzen met betrekking tot de efficiëntie van de besteding van de tariefinkomsten uit het ODO-tarief.

Ook al kan BRUGEL begrijpen dat de ordonnantie van 2022 aanleiding kan geven tot nieuwe wettelijke verplichtingen, toch betreurt BRUGEL dat SIBELGA geen details kon geven met betrekking tot deze elementen, heeft bedenkingen over de bedragen die door SIBELGA zijn

² Deze ODO hebben betrekking op 'het beheer van beschermde klanten en winterafnemers' en het 'recht op energie'.

³ Dit verslag zal in augustus op de website van BRUGEL worden gepubliceerd.

⁴ Een enkele factuur *'voor de twee soorten energie, waarbij in detail het verbruik wordt vermeld in monetaire eenheden en in energetische eenheden van de twee soorten geleverde energie'*, zie artikel 25undecies van de ordonnantie betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt.

⁵ Uittreksel uit het antwoord van SIBELGA op een vraag die BRUGEL hierover heeft gesteld

vastgelegd voor de bovengenoemde ontwikkelingen en wil de aandacht van de Regering vestigen op het beheer van deze budgetten door SIBELGA, dat niet lijkt te voldoen aan de legitieme eisen van het publiek op het gebied van goed beheer.

2.1.2.2 Levering van energie aan beschermde klanten en winterafnemers

BRUGEL heeft de antwoorden gekregen op de vragen die aan SIBELGA werden gesteld over zijn energiebevoorradingsstrategie voor de ODO.

Over het algemeen, en rekening houdend met de context, was de 'clicks' strategie⁶ die door SIBELGA werd ingevoerd om zich tegen de beste prijs te bevoorraden niet geheel onbevredigend, maar bleek effectiever te zijn voor gas dan voor elektriciteit.

In het kader van de uitoefening van zijn bevoegdheden op het gebied van tariefcontrole heeft BRUGEL ook kunnen vaststellen dat de verkregen prijzen voor de door de openbare verlichting verbruikte energie voordeliger waren dan voor de levering aan beschermde klanten en winterafnemers, wat een bevredigend resultaat is.

2.1.2.3 Vermogensbegrenzers

2.1.2.4 Verwijdering

BRUGEL is verbaasd dat de technische bezoeken en handelingen die door SIBELGA worden uitgevoerd in het kader van de verwijderingscampagne van de vermogensbegrenzers onder leiding van SIBELGA, niet samenvallen met een vernieuwing van het meterpark en vervangingen door slimme meters.

SIBELGA merkt onder andere op dat de vaardigheden en dus de betrokken technici niet dezelfde zijn, wat BRUGEL kan begrijpen.

Rekening houdend met de stimulans voor de volgende uitrol van slimme meters in het hele Brussels Hoofdstedelijk Gewest, identificeert BRUGEL hier echter een gemiste kans en een mogelijke efficiëntieverbetering die SIBELGA is vergeten, ten koste van de ODO-tarieven.

2.1.2.5 Kosten van de begrenzers en onderbrekers

In zijn rapport vermeldt SIBELGA het volgende: *'Sinds eind 2018 beschikken de medewerkers op het terrein over tablets waarmee ze het begin en einde van een taak nauwkeurig kunnen rapporteren. Zo hebben we de meting kunnen verhogen en de productiviteit verbeterd.'*

Ook al heeft SIBELGA *'een daling van de gemiddelde tijden [...] voor bepaalde activiteiten vastgesteld [...] het globale effect werd niet berekend'*.

BRUGEL betreurt dat de kosten en baten van dit project om tablets in te zetten die beschikbaar worden gesteld van de medewerker op het terrein niet vooraf zijn geraamd, noch achteraf zijn gemeten, om te worden omgezet in euro's in een winstgevendheidsberekening. Dergelijke winstgevendheidsberekeningen maken inderdaad deel uit van goede beheerspraktijken en BRUGEL beveelt aan dat SIBELGA een kosten-batenanalyse gebruikt voor alle ODO-projecten.

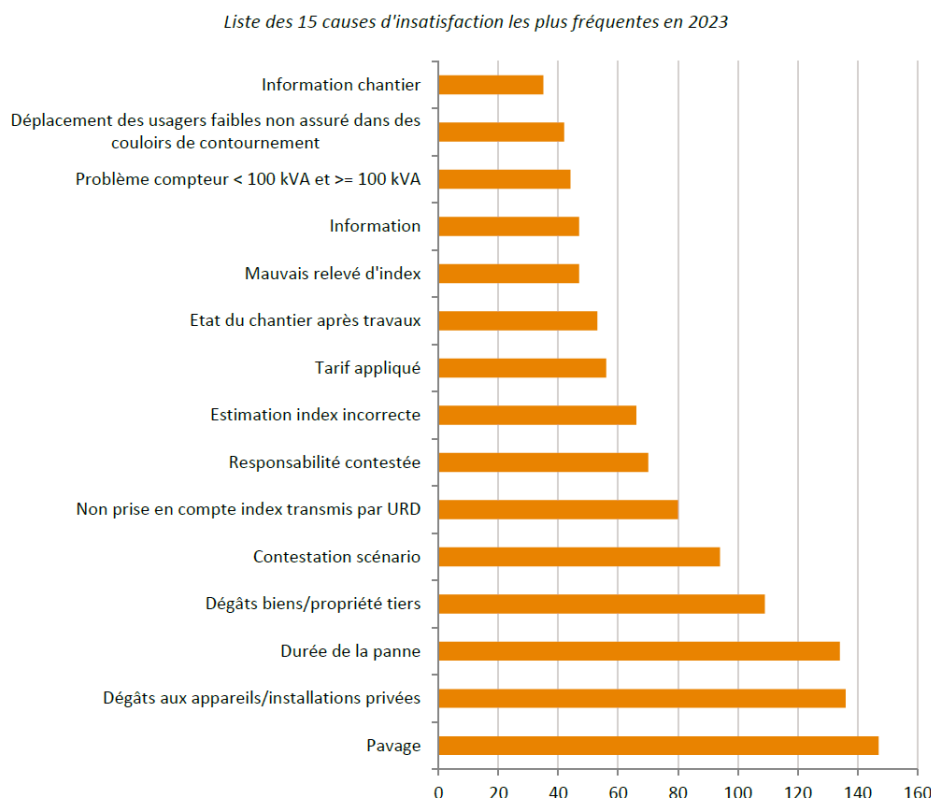
⁶ De 'clicks' strategie is een door SIBELGA gekozen sourcingmethode op basis van de spotprijzen.

2.1.3 Beheer van klachten en schadevergoedingen

In zijn ODO-verslag 2023 geeft SIBELGA de volgende cijfers over de klachtenbehandeling:

- Er werden 1.716 klachten geregistreerd, oftewel een lichte stijging ten opzichte van 2022 (1.629);
- Het gemiddelde percentage gegronde klachten bedroeg 39,46%, wat een aanzienlijke toename ten opzichte van 2022 is (26,64%);
- In 2022 werden 237 aanvragen tot schadevergoeding ingediend, wat een significante daling ten opzichte van 2022 is (630), waarvan er 125 aanleiding hebben gegeven tot een schadeloosstelling;
- 65,18% van de klachten waren afkomstig van fysieke personen (of 1.138 klachten) en 34,82% (of 608 klachten) van 'organisaties', waarvan 27,47% (of 167 klachten) van 'gemeentes/gemeentebedrijven';
- 90,49% van de klachten werden afgesloten binnen 20 werkdagen, wat een daling is ten opzichte van 2022 (93,98%).

Onderstaande figuur illustreert de 15 meest voorkomende oorzaken van ontevredenheid in 2023:

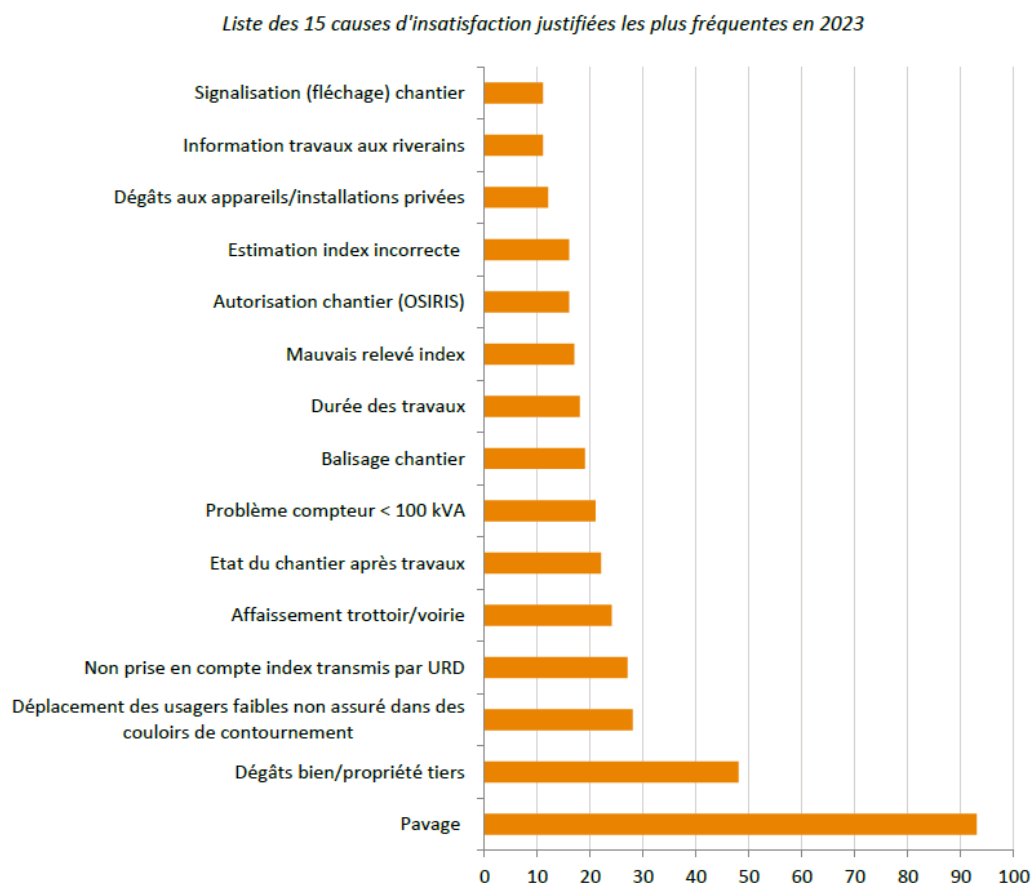

(Bron: SIBELGA)

Figuur 1: Lijst van de 15 meest voorkomende oorzaken van ontevredenheid in 2023

De drie belangrijkste oorzaken van ontevredenheid zijn dus de 'bestrating', de 'schade aan particuliere toestellen/installaties' en de 'duur van de panne'. De 10 belangrijkste en meest voorkomende oorzaken van ontevredenheid verschillen niet erg veel tussen 2022 en 2023: 9 oorzaken zijn hetzelfde.

De onderstaande tabel bevat de rangschikking van de 15 meest voorkomende oorzaken van gegronde klachten:

(Bron: SIBELGA)

Figuur 2: Rangschikking van de oorzaken van de gegronde klachten

In 2023 is de oorzaak 'bestrating' de hoofdreden die aan de basis ligt van de gegronde klachten. Het aantal klachten over bepaalde specifieke oorzaken wordt in de onderstaande tabel weergegeven:

Processen/oorzaken	Aantal klachten (2023)	Gegronde klachten	Ongegronde klachten
ILC	69	5	64
Verbruik zonder contract	39	5	34
Verbruik na manipulatie van de meter	29	1	28
Raming	47	17	30
Rechtzettingen (periode)	6	2	4

(Bron: SIBELGA)

Tabel 1: Aantal klachten per specifieke oorzaak

BRUGEL is verheugd over de nauwkeurigheid van de informatie in het verslag, die in de loop van de jaren verbetert, met name wat betreft:

- De interne werking van de geschillendienst en de plaats ervan binnen SIBELGA;
- De bepaling van de klacht, de oorzaken van ontevredenheid;
- De redenen die de ontwikkeling van elke klachtencategorie verklaren;
- De toevoeging van de reden om de klacht al dan niet gegrond te verklaren voor elke categorie van specifieke oorzaken.

BRUGEL is blij met de uitgevoerde verbeteringen in het rapport, die door BRUGEL in zijn advies van 27 juni 2023 werden gevraagd:

- Uitbreiding van de meest voorkomende redenen van ontevredenheid tot 15 categorieën;
- Een meer precieze definitie van de meest voorkomende redenen van ontevredenheid;
- Een specifiek punt over het aantal via een spoedprocedure behandelde klachten;
- De vermelding van de reden van de betwisting voor het geval van betwistingen met de vermelding 'betwisting van de factuur' (het tarief, de meterstand, de schuldenaar van het verbruik, enz.)

BRUGEL neemt nota van het feit dat sommige oorzaken niet door alle leden van het team op dezelfde manier worden geïnterpreteerd en dat daarom in de loop van het jaar 2024 hierover van gedachten zal worden gewisseld, om één leesrooster te bekomen.

2.1.4 Terbeschikkingstelling van de meetgegevens

Artikel 22 van de elektriciteitsordonnantie, zoals gewijzigd in 2022, wijst aan SIBELGA de opdracht toe om via een onlinetool de meetgegevens beschikbaar te stellen voor elke residentiële afnemer die dat wenst. Hiertoe heeft SIBELGA sinds 2022 gewerkt aan een toepassing die eind 2023 ter beschikking had moeten worden gesteld en waarmee een DNG zijn meetgegevens kan raadplegen en zijn verbruik en injectie nauwkeurig (per kwartier) kan opvolgen om zijn energie-uitgaven te optimaliseren.

SIBELGA deelt in zijn verslag mee dat de mobiele applicatie midden 2024 beschikbaar zou moeten zijn. Dit is nog niet het geval op het moment van de opstelling van dit advies, maar de applicatie is op de website van SIBELGA al wel aangekondigd en voorgesteld⁷.

SIBELGA voorziet de ontwikkeling van meerdere functionaliteiten, zodat klanten hun meetgegevens (afname en injectie) ter beschikking kunnen stellen. Met deze tool zouden ook de toestemmingen van de klanten voor de mededeling op afstand van de slimme meters kunnen worden beheerd en zouden, ook via hun mandatarissen, gedetailleerde gegevens kunnen worden bekeken die afkomstig zijn van die meters (met inbegrip van de gegevens die aan de markt worden meegedeeld).

SIBELGA geeft echter geen duidelijke planning voor de activering van die functionaliteiten of voor de monitoring van de werking ervan. Er zouden andere functionaliteiten moeten worden geïmplementeerd afhankelijk van het gebruik ervan door de klanten.

BRUGEL wil er vooral ook aan herinneren dat SIBELGA verplicht is om een via het internet toegankelijke tool ter beschikking te stellen van de DNG voor de gegevens die door slimme meters

⁷ <https://app.sibelga.be/nl>

worden verzameld in overeenstemming met artikel 6.20 van het technisch reglement⁸. Dit artikel luidt als volgt:

'§ 1. De distributienetbeheerder zal een **instrument ontwikkelen dat toegankelijk is via het internet** en dat de door een slimme meter verzamelde gegevens aan de distributienetgebruikers ter beschikking stelt. Het instrument zal **uiterlijk bij de inwerking van dit technisch reglement** operationeel zijn' (Wij benadrukken).

Het technisch reglement is op 1 april 2024 in werking getreden.

BRUGEL stelt vast dat SIBELGA momenteel niet voldoet aan de wettelijke verplichting. BRUGEL behoudt zich het recht voor om alle wettelijke middelen die haar door de elektriciteitsverordening worden toegekend, te gebruiken om de wettelijke verplichtingen van de DNB af te dwingen.

Bovendien neemt BRUGEL ook nota van de vermindering van de kosten voor de uitvoering van het project, aangezien SIBELGA slechts 63% van het oorspronkelijk geplande bedrag voor zijn rekening heeft genomen. SIBELGA heeft immers aangegeven dat er een tool met een centrale architectuur is ontwikkeld, die ook is bedoeld om te worden gebruikt voor andere toepassingen dan die voor het aanleveren van meetgegevens.

BRUGEL is ingenomen met het voornemen om synergiën te creëren met andere projecten, maar wenst niettemin meer informatie over de andere mogelijke toepassingen van de applicatie (via de centrale architectuur).

2.1.5 Stroombevoorrading voor kermissen en festiviteiten

In artikel 24 bis, 8° van de elektriciteitsordonnantie is vastgelegd dat bij afname van elektriciteit van het distributienet, het leveren van elektriciteit voor tijdelijke festiviteiten op de weg volgens de technische en financiële voorwaarden bepaald bij of op grond van het technisch reglement van het net, deel uitmaakt van de openbare dienststopdrachten ten laste van SIBELGA.

Hoewel het eerder de bedoeling was dat de financiële voorwaarden die van toepassing zijn op de aansluiting, het administratieve beheer en de verbruikte energie, het mogelijk zouden maken dat de bij deze activiteit gegenereerde inkomsten alle kosten zouden dekken, moeten we vaststellen dat een dergelijk evenwicht in de praktijk niet kan worden gerealiseerd.

Het bedrag ten laste van de tarieven voor 2023 bedroeg 262.500 euro (186.100 euro in 2021 en 297.000 euro in 2022). De inkomsten uit 2022 dekken dus nog steeds de kosten niet die aan deze activiteit zijn verbonden.

Ter herinnering: bij de goedkeuring van de tarieven 2020-2024 in 2019⁹ heeft BRUGEL aan SIBELGA gevraagd om het dekkingpercentage van de aansluitingstarieven 'kermissen en feestelijkheden' op te trekken tot 100%. Het gevolg van die stellingname was een aanzienlijke stijging van de tarieven voor deze diensten. In de context van de gezondheids crisis en na diverse klachten van kermisexploitanten heeft BRUGEL zich, in overleg met het kabinet van de minister van energie, uitgesproken ten gunste

⁸ <https://www.brugel.brussels/publication/document/notype/2024/nl/Technische-reglementen-Elektriciteit.pdf>.

⁹ <https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2019/nl/BESLISSING-122bis-goedkeuring-nieuwe-tarieven-ELEK.pdf> p. 26

van een tariefbevrozing voor een deel van het jaar 2020 en voor 2021 op het niveau van de tarieven van 2019.

Zoals SIBELGA vermeldt in zijn verslag: 'In zijn advies 2020/120-314 (zie p. 44/46) over het programma van de openbare dienststopdrachten 2021 van SIBELGA, heeft BRUGEL aan de Regering gevraagd om deze overgangsaanpak te bekrachtigen, in afwachting van de opnemings van een tariefriichtlijn in de elektriciteitsordonnantie voor 2022 en de daaropvolgende jaren. Bij gebrek aan een dergelijke tariefriichtlijn geeft BRUGEL, in zijn advies 2021/126-315 (zie p. 38/54) over het voorontwerp van ordonnantie tot wijziging van de elektriciteits- en gasordonnantie aan, dat een cost reflective aanpak zich zal opdringen'.

BRUGEL vestigde de aandacht van de wetgever op het feit dat zulke richtlijnen tot nu toe niet lijken te zijn opgenomen in het ontwerp tot wijziging van de ordonnantie. De op 17 maart 2022 gestemde ordonnantie heeft uiteindelijk geen richtlijn over de kwestie voorzien, maar bepaalt wel dat kosten verbonden aan deze activiteit die niet worden gedekt door de inkomsten, kunnen worden vergoed door de begroting van de openbare dienststopdrachten. SIBELGA heeft evenwel zijn intentie bevestigd om voor de volgende tariefperiode tarieven voor kermissen en festiviteiten voor te stellen die de kosten beter weerspiegelen.

2.1.6 Opmerkingen over de programma's CHARGYCLICK en MOBICLICK

SIBELGA vervult naar behoren de aan hem toevertrouwde opdracht over de organisatie en coördinatie van de offerteaanvragen met het oog op de ontwikkeling van de laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen op de openbare weg. Er wordt opgemerkt dat beslissing 25 I¹⁰ betreffende de opstelling van door BRUGEL in overleg met SIBELGA opgestelde richtlijnen voor de ChargyClick-opdrachten in november 2023 werd aangenomen.

2.1.7 Opmerkingen over het RENOCLICK-programma

Het SolarClick-programma is eind 2021 afgelopen en om het initiatief verder te zetten en te versterken hebben het kabinet van de minister van Energie, Leefmilieu Brussel en SIBELGA samengewerkt in het kader van het RENOCLICK-programma. BRUGEL heeft geen opmerkingen over deze ODO.

2.2 Openbare dienststopdrachten van de afdeling Grid Operations

2.2.1 Veiligheid van de binnen installaties

In de gasordonnantie is vastgelegd dat de distributienetbeheerder en de leveranciers een kosteloze preventiedienst voor risico's bij het gebruik van aardgas moeten aanbieden aan de gezinnen die erom vragen. BRUGEL neemt nota van de informatie in het verslag van SIBELGA.

2.2.2 Conversie van arm gas naar rijk gas

Wat de financiering van de boekhoudkundige controles betreft¹¹: het aantal in 2023 toegekende premies bedraagt 86 premies ten belope van 100 euro, terwijl het programma 500 premies had vooropgesteld.

¹⁰ <https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2023/nl/BESLISSING-25-I-RICHTSNOEREN-OPLAADPUNTEN.pdf>

¹¹ Het Gewest heeft een premiemechanisme in het leven geroepen voor gezinnen die aan de voorwaarden van categorie C van de energieprijzen voldoen (huishoudens met een laag inkomen). Het bedrag van deze premie (100 euro) zou deels de

2.2.2.1 *Kostprijs van de dienst*

Uit de door SIBELGA gegeven antwoorden op de door BRUGEL gestelde vragen blijkt dat in 2023 86 premies werden toegekend als energiepemie 'om de kosten voor het uitvoeren van een periodieke keuring van de verwarmingsketels en/of boilers voor de huishoudens behorend tot categorie C (huishoudens met een laag inkomen) gedeeltelijk te compenseren'.

Naar aanleiding van de door SIBELGA gegeven antwoorden werd gevraagd om deze antwoorden aan te vullen door de overmaking van een aangepaste samenvattende tabel op basis waarvan een gedetailleerd overzicht per jaar kan worden gegeven van de verschillende kostenposten in verband met deze opdracht. Dit overzicht werd aan BRUGEL overgemaakt.

Voor 2023 bedroegen de kosten 96.795,19 euro (88.200 euro voor het personeel en 8.595,19 euro voor de betaalde premies).

Net als tijdens de voorgaande jaren is het bedrag van de implementatie (personeelskosten) van deze premie veel hoger dan het daadwerkelijk uitgekeerde bedrag. De administratieve kosten ten laste van het ODO-budget zijn immers 11 keer hoger dan de uitgekeerde bedragen.

BRUGEL had in zijn eerdere adviezen over het ODO-verslag van SIBELGA al zijn bezorgdheid over deze realiteit geuit en herhaalt hier zijn aanbeveling aan de Regering, de administratie (Leefmilieu Brussel¹²) en SIBELGA om deze maatregel te analyseren en opnieuw te evalueren, waarvan de extreem lage kosten-batenverhouding speciale aandacht vereist.

Concluderend toont het beheer van de kosten in verband met deze opdracht, met een beheervergoeding van 88.200 euro voor 86 toegekende premies, een aanzienlijk onevenwicht. **BRUGEL raadt aan om deze maatregel opnieuw te laten evalueren door de Regering, Leefmilieu Brussel en SIBELGA om de efficiëntie ervan te verbeteren en het gebruik van deze kosten te optimaliseren.** Zo'n vijftig grensklanten (op Brussels grondgebied, maar bevoorrad door het Vlaamse netwerk, om historische en/of technisch-economische redenen) zullen in 2024 nog door Fluvius worden omgezet.

2.2.3 *Beheer van de openbare verlichting*

De DNB heeft als opdracht de aanleg, het onderhoud en de vernieuwing van de openbare verlichtingsinstallaties op het gemeentelijk wegennet en in de gemeentelijke openbare ruimten, evenals de stroomvoorziening van deze installaties.

We merken op dat er andere spelers op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest meewerken aan de uitvoering van deze taak:

- Brussel Mobiliteit, dat de verlichting op de gewestelijke openbare wegen beheert;
- Leefmilieu Brussel, dat instaat voor de verlichting van de parken en de tuinen waarvoor het bevoegd is;
- De Regie der Gebouwen, voor het beheer van de verlichting van het Jubelpark.

De door BRUGEL uitgevoerde analyses die in de volgende paragrafen worden toegelicht, zijn gebaseerd

kosten moeten compenseren van de periodieke controle (waarvan het bedrag wordt geraamd op 180 euro excl. btw), in het kader waarvan de erkende technicus de compatibiliteitscontrole van het H-gas en indien nodig de afstelling van het toestel uitvoert.

¹² De procedures voor de tenlasteneming van de kosten van de premies door SIBELGA en hun administratief beheer door Leefmilieu Brussel zijn vastgelegd in een beheerscontract.

op informatie afkomstig uit het verslag over de uitvoering van de ODO van 2023, maar ook op bijkomende informatie die door SIBELGA werd meegedeeld.

2.2.3.1 Kosten en volumes van de elektriciteitslevering voor de openbare verlichting

Wat de in haar jaarverslagen voorgestelde volumes betreft, vraagt BRUGEL aan SIBELGA om van jaar tot jaar vergelijkbare cijfers voor te leggen of om de verschillende parameters te specificeren die de vergelijking mogelijk maken.

BRUGEL is van mening dat de vervanging van recent geïnstalleerde verlichtingspunten, en nog meer minder dan 5 jaar geleden geïnstalleerde verlichtingspunten, geen doeltreffend beheer is en vraagt dat een deel van deze kosten wordt gedragen door de aanvragers van deze inrichtingen, in voorkomend geval de gemeenten.

De kosten die voortvloeien uit de bouw van de openbare verlichtingsinstallaties worden niet afgeschreven, aangezien de kosten in het bouwjaar ten laste worden genomen door het budget Openbare Verlichting (gefinancierd door de overeenkomstige openbare dienstverplichting). Als de installaties zouden worden afgeschreven (zoals het geval is voor de onderdelen van het distributienet die geen verband houden met de openbare verlichting), zou de vervanging van apparatuur die nog niet volledig is afgeschreven, geen aanleiding geven tot gestrande kosten, die, tenzij er uitzonderingen of gedocumenteerde rechtvaardigingen zijn, kunnen lijken op een vorm van inefficiënt beheer. Deze gestrande kosten zouden in principe moeten worden verworpen.

BRUGEL vraagt aan de Regering om een standpunt in te nemen over de tenlasteneming van de hoge kosten die voortvloeien uit de vervanging van recent geïnstalleerde armaturen en/of verlichtingspunten. Volgens BRUGEL is deze praktijk verwant aan een suboptimaal gebruik en planning van de middelen. BRUGEL vestigt ook de aandacht van de Regering op de noodzaak om te zorgen voor een billijke verdeling van deze kosten over de gemeenten in het kader van de uitvoering van de projecten.

2.2.3.2 Beheer van de aanwezige installaties op gekadastreerde percelen

Alle bedragen die verband houden met het energieverbruik en het onderhoud van deze installaties, zullen moeten worden voorgesteld in het volgende uitvoeringsverslag en zullen het voorwerp uitmaken van een aanbeveling om de dekking van deze kosten door de distributietarieven af te wijzen.

2.2.3.3 Project 'Domus EP'

Net als voor de terbeschikkingstelling van tablets aan technici die instaan voor het beheer van stroombegrenzers en stroomonderbrekingen (zie 2.1.2.3. Begrenzers), betreurt BRUGEL dat de efficiëntiewinsten in het kader van de onderhoudswerkzaamheden als gevolg van de uitvoering van het project 'Domus EP' niet vooraf zijn gekwantificeerd en niet beschikbaar zijn nu het project wordt uitgevoerd.

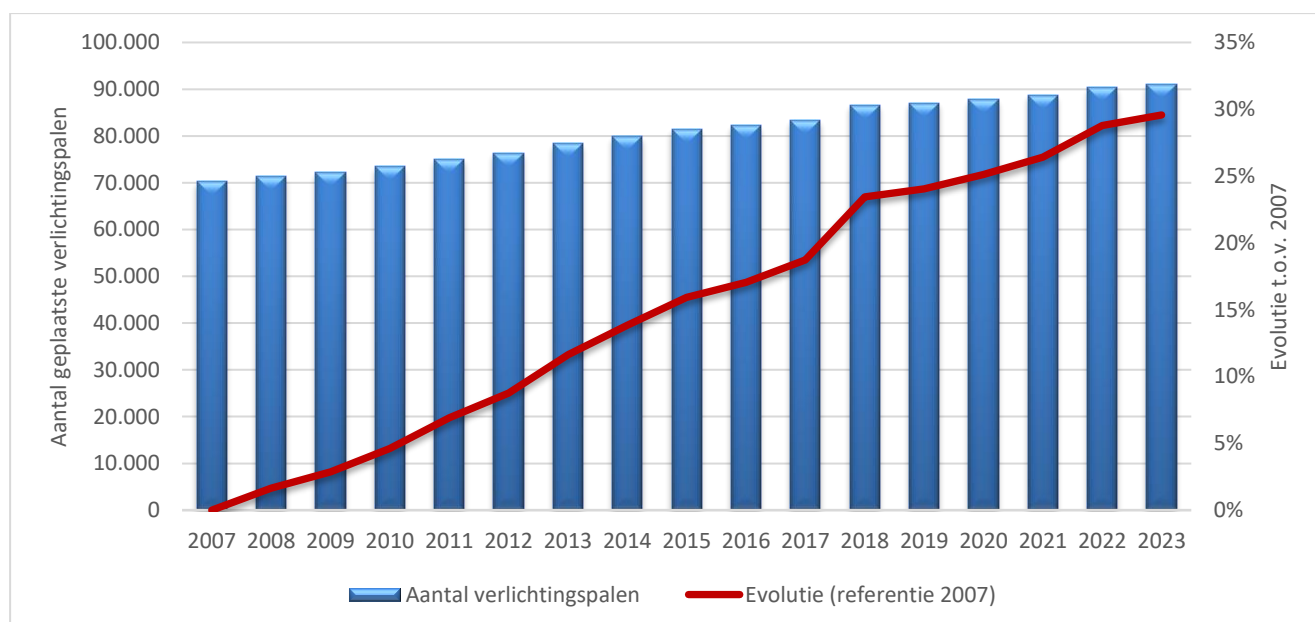
BRUGEL raadt SIBELGA aan om goede projectmanagementpraktijken toe te passen, met inbegrip van een voorafgaande kosten-batenstudie en een update na de uitvoering van het project. BRUGEL beveelt de Regering aan om dergelijke kosten-batenstudies te eisen voordat een nieuw project via het ODO-budget wordt gefinancierd.

2.2.3.4 Algemene toestand van het verlichtingspark op het gemeentelijke wegennet

Aantal lampen

Eind 2023 telde het Brusselse gemeentelijke openbare verlichtingsnet 90.982 lampen, een stijging van 0,6% t.o.v. 2022. De evolutie van het aantal lampen tussen 2008 en 2023 wordt in figuur 3 geïllustreerd. Het aantal lampen is in die periode gestegen met 30%.

Deze stijging wordt voornamelijk verklaard door de toename van het aantal verlichtingspunten bij de vernieuwing van bestaande openbare verlichtingspalen, de uitbreiding het wegennet, de overname van installaties (woonwijken, enz.) en de verlichting van nieuwe, tot dan toe onverlichte zones (bijvoorbeeld meer verlichting op oversteekplaatsen voor voetgangers).

Figuur 3: Evolutie van het aantal verlichtingspalen

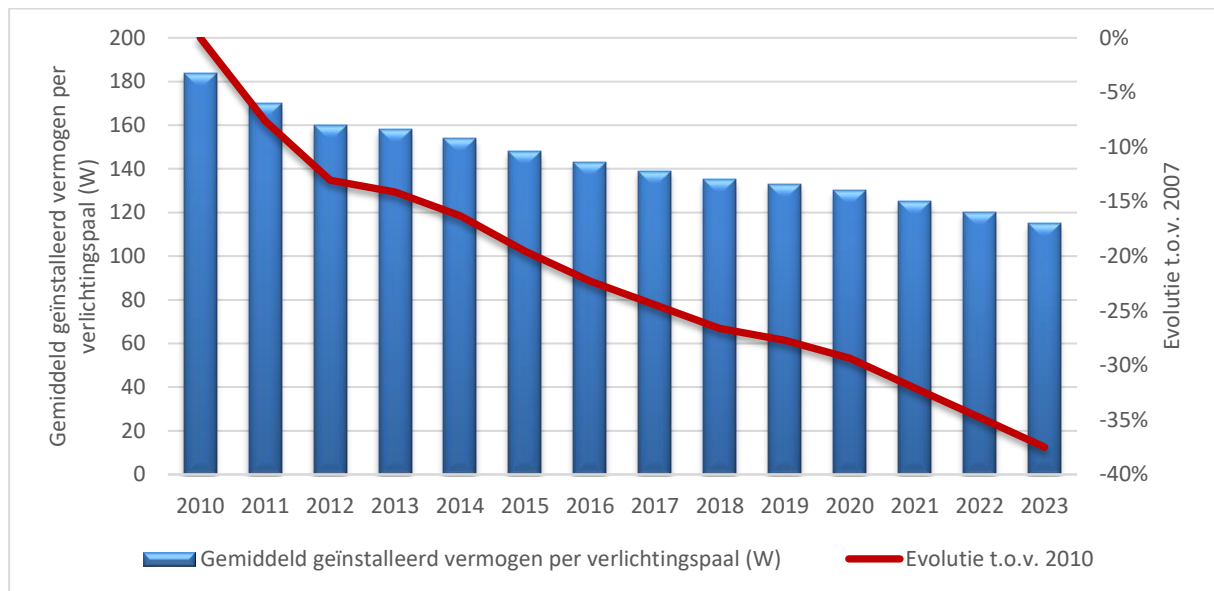
Technische kenmerken en energieprestaties van de verlichtingspalen

Zoals vermeld in tabel 2 bestaat het gemeentelijke verlichtingspark vandaag nog steeds voornamelijk uit metaalhalidelampen en hogedruknatriumlampen, goed voor 72,2% van het verlichtingspark. Deze lampen worden als energiezuiniger beschouwd. Daarnaast neemt het aantal ledlampen in de loop der jaren toe tot een aanzienlijke hoeveelheid, en vertegenwoordigde het eind 2023 21% van het park. De vernieuwing van de installaties die de voorbije jaren door SIBELGA werd uitgevoerd, heeft geleid tot een verbetering van de globale energieprestaties. Deze verbetering wordt onder meer geïllustreerd in figuur 4, waar een aanhoudende vermindering van het gemiddelde vermogen per verlichtingspaal kan worden waargenomen. Op figuur 7 wordt de evolutie van het energieverbruik van het openbare verlichtingsnet weergegeven.

Type de lampes	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023	
	Nbre	%	Nbre	%	Nbre	%	Nbre	%	Nbre	%	Nbre	%	Nbre	%	Nbre	%	Nbre	%	Nbre	%
Lampes au sodium haute pression	39 307	48,08%	32 376	38,91%	30 067	35,82%	24.750	29,74%	21 370	24,65%	17.040	19,56%	11.796	13,43%	10.663	12,01%	6.204	6,9%	4.500	4,9%
Lampes aux halogénures métalliques	34 600	42,32%	43 927	52,79%	48 106	57,30%	54.655	65,68%	59 856	69,05%	64.234	73,75%	69.248	78,82%	68.695	77,39%	70.288	77,7%	65.679	72,2%
Sous-Total	73 907	90,41%	76 303	91,70%	78 173	93,12%	79.405	95,43%	81 226	93,70%	81.274	93,31%	81.044	92,25%	79.358	89,41%	76.492	84,6%	70.179	77,1%
Lampes à vapeur de mercure haute pression	4 012	4,91%	2 835	3,41%	1 818	2,17%	1.218	1,46%	857	0,99%	679	0,78%	594	0,68%	400	0,45%	373	0,4%	321	0,4%
Lampes fluocompactes et tubes fluorescents	1 671	2,04%	1 706	2,05%	1 581	1,90%	1.568	1,88%	1 572	1,81%	1.449	1,66%	1.543	1,76%	1.493	1,68%	1.475	1,6%	1.244	1,4%
Lampes incandescentes et halogènes	208	0,25%	201	0,24%	177	0,21%	158	0,19%	181	0,22%	176	0,20%	148	0,17%	133	0,15%	132	0,1%	85	0,1%
Lampes sodium de substitution mercure	119	0,15%	105	0,13%	97	0,12%	80	0,10%	80	0,09%	66	0,08%	60	0,07%	51	0,06%	49	0,1%	46	0,0%
Lampes mixtes	32	0,04%	31	0,04%	26	0,03%	28	0,03%	12	27,91%	10	0,01%	6	0,01%	5	0,01%	5	0,0%	5	0,0%
Sous-Total	6 042	7,39%	4 878	5,86%	3 699	4,41%	3.052	3,67%	2 702	3,12%	2.378	2,73%	2.351	2,68%	2.082	2,35%	2.034	2,2%	1.701	1,9%
Lampes à induction	535	0,65%	605	0,73%	609	0,73%	618	0,74%	597	0,69%	580	0,67%	531	0,60%	529	0,60%	446	0,5%	444	0,5%
Lampes au sodium basse pression	349	0,43%	346	0,42%	289	0,34%	215	0,26%	199	0,23%	133	0,15%	133	0,15%	72	0,08%	26	0,1%	24	0,0%
Lampes au Xénon	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,0%	0	0,0%
Diodes (LED)	917	1,12%	1 079	1,30%	1 179	1,40%	1.515	1,82%	1 958	2,26%	2.735	3,14%	3.792	4,32%	6.719	7,57%	11.425	12,6%	18.634	20,5%
Sous-Total	1 801	2,20%	2 030	2,44%	2 077	2,47%	2.348	2,82%	2 754	3,18%	3.448	3,96%	3.448	5,07%	7.320	8,25%	11.897	13,2%	19.102	21,0%
TOTAL	81.750		83.211		83.949		84.805		86.682		87.102		87.851		88.760		90.423		90.982	

Tabel 2: Opvolging van het openbare verlichtingspark

Het gemiddelde vermogen per verlichtingstoestel blijft ook van jaar tot jaar dalen tot een niveau van 115 W in 2023, een neerwaartse evolutie van -38% ten opzichte van 2010.

Figuur 4: Evolutie van het gemiddelde vermogen per verlichtingspaal

Dimverlichting

Volgens de informatie die SIBELGA eind 2023 heeft meegedeeld, werden 17.000 verlichtingspalen op afstand bediend, tegenover 11.000 op 31 december 2022, wat een toename is van 55%. Dit percentage zou de hoogte moeten ingaan, met de implementatie van het Intelligent Street Lighting (ISL)-project, dat onder meer als doel heeft om de lampen op afstand te bedienen.

We herinneren er ook aan dat de ledverlichting die vanaf 1 mei 2019 is besteld, op afstand kan worden bediend (en dus ook een dimfunctie heeft). Deze lampen zijn immers uitgerust met een connector, bedoeld voor de implementatie van ISL vanaf 1 juli 2020 (de verlichtingscontroller is geïnstalleerd via eenvoudige plug & play).

'Bouwactiviteiten gerealiseerd in 2023

In 2023 heeft SIBELGA 5.862 nieuwe verlichtingspalen geïnstalleerd (vervanging en uitbreiding). SIBELGA heeft ook 640 verlichtingspalen geplaatst in het kader van 'kleine werken'¹³. In tegenstelling tot de twee voorbije jaren heeft SIBELGA 502 verlichtingstoestellen meer geplaatst ten opzichte van de doelstelling van 6.000 geplande verlichtingstoestellen in 2023.

'Onderhoudsactiviteiten gerealiseerd in 2023

SIBELGA voert twee soorten van onderhoudsactiviteiten uit in het gemeentelijke verlichtingspark:

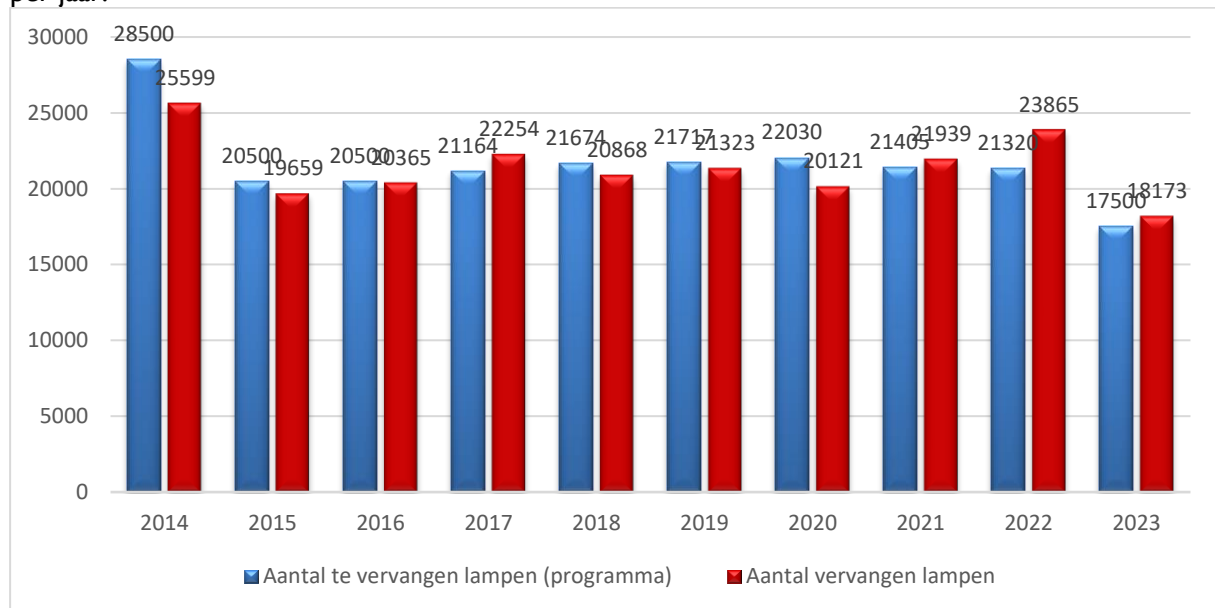
- Preventief onderhoud (of systematisch onderhoud);
- Correctief onderhoud (of reparaties).

Systematisch onderhoud

Het programma voor de systematische vervanging van de lampen is erop gericht om preventief te werken en storingen en de daarmee samenhangende interventiekosten te vermijden. Die systematische vervanging wordt uitgevoerd volgens de gemiddelde levensduur van de lampen.

¹³ Voorbeelden: de vervanging van een behuizing, schade veroorzaakt door derden, ...

Onderstaande figuur illustreert de evolutie van het aantal lampen die preventief worden vervangen per jaar.

Figuur 5: Evolutie van de vervangen lampen in het kader van het preventief onderhoud

Ter herinnering: het verschil tussen de resultaten van 2014 en de jaren daarna hangt samen met de verandering in de vervangingsfrequentie van de lampen. Op grond van studies en metingen die in het laboratorium werden uitgevoerd, heeft SIBELGA in 2015 immers beslist om de vervangingsfrequentie te verminderen. Zo verlaagde het vervangingstempo van 2 naar 3 jaar voor de witte lampen en van 3 naar 4 jaar voor de gele.

BRUGEL had SIBELGA overigens gevraagd om deze keuze te verantwoorden vanuit economisch oogpunt. Uit de analyse van SIBELGA is gebleken dat het wijzigen van de frequentie het mogelijk heeft gemaakt om de totale kosten voor het vervangen van lampen (preventief en correctief onderhoud) te verminderen.

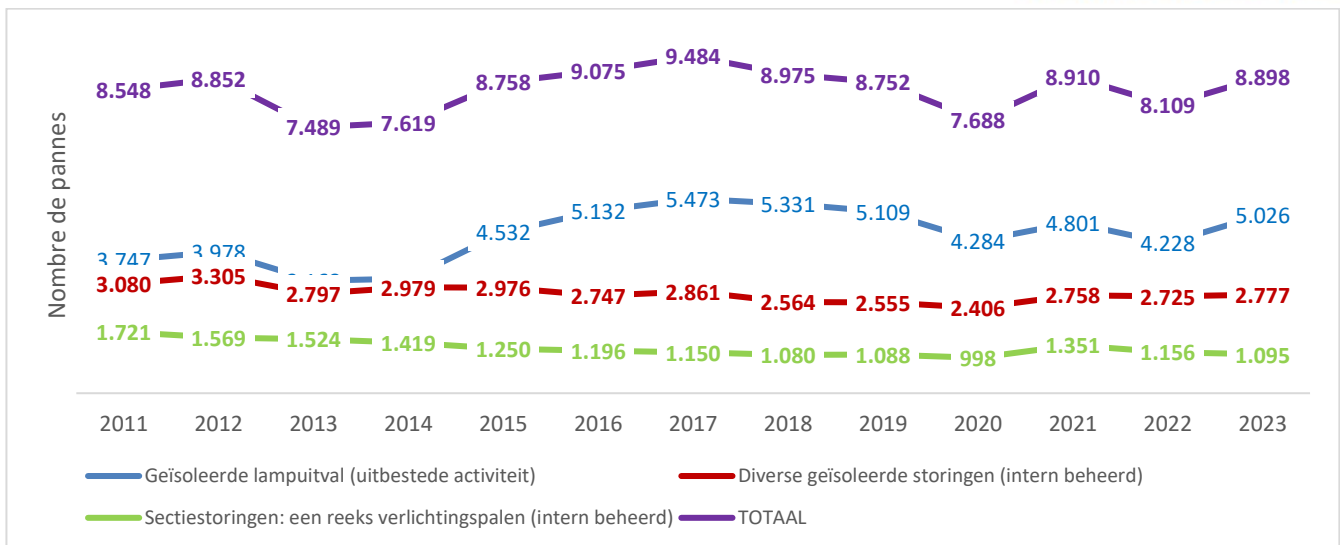
Pechverhelping

Het correctief onderhoud of de pechverhelping bestaat erin om defecte lampen en verlichtingspalen te vervangen en stroomkabels, behuizingen, palen enz. te herstellen.

Storingen worden aan de dispatching of via de website van SIBELGA gemeld. Via een webtool kunnen alle reeds gekende en opgeloste storingen op een kaart worden weergegeven. Sinds 2016 is een koppeling naar de gewestelijke app 'Fix My Street' actief, waarmee de staat van de gemelde storingen ook automatisch zichtbaar is.

De evolutie van het aantal storingen sinds 2011 wordt hierna getoond. De stijging die voor het jaar 2023 is waargenomen, is het gevolg van een wijziging van de coderingsmethode die nu nauwkeuriger is, terwijl deze tot in 2022 op een statistische groepering was gebaseerd, zodat de twee jaren als zodanig niet vergelijkbaar zijn. Een schatting van de berekening van het aantal storingen op basis van de statistische methode zou bij benadering echter resulteren in een vermindering van ongeveer 12,5% ten opzichte van 2022.

SIBELGA verklaart de algemene daling voor alle soorten pannes ten opzichte van 2021 deels door de geleidelijke omschakeling naar de ledtechnologie.

Figuur 6: Evolutie van de verschillende types van storingen

	Overeengekomen herstellingstermijnen	Gemiddeld percentage herstellingen 2017	Gemiddeld percentage herstellingen 2018	Gemiddeld percentage herstellingen 2019	Gemiddeld percentage herstellingen 2020	Gemiddeld percentage herstellingen 2021	Gemiddeld percentage herstellingen 2022	Gemiddeld percentage herstellingen 2023
Geïsoleerde lampuitval (uitbesteed aan aannemers)	5 werkdagen	97,9%	83%	94,8%	94,8%	83,6%	93,7%	92,4%
Diverse geïsoleerde storingen (toevertrouwd aan de technici van SIBELGA)	5 werkdagen	96,6%	95,9%	94,7%	92,4%	96,6%	96,6%	95,1%
Sectiestoringen	2 werkdagen	96,8%	96,3%	95,8%	96,3%	92,7%	97,6%	98,2%

Tabel 3: Herstellingstermijnen en -percentages

Het percentage tijdig uitgevoerde herstellingen voor individuele lampuitval die werden toevertrouwd aan aannemers en diverse individuele storingen, is er in 2023 licht op achteruitgegaan ten opzichte van 2022, terwijl het percentage sectiestoringen licht is verbeterd.

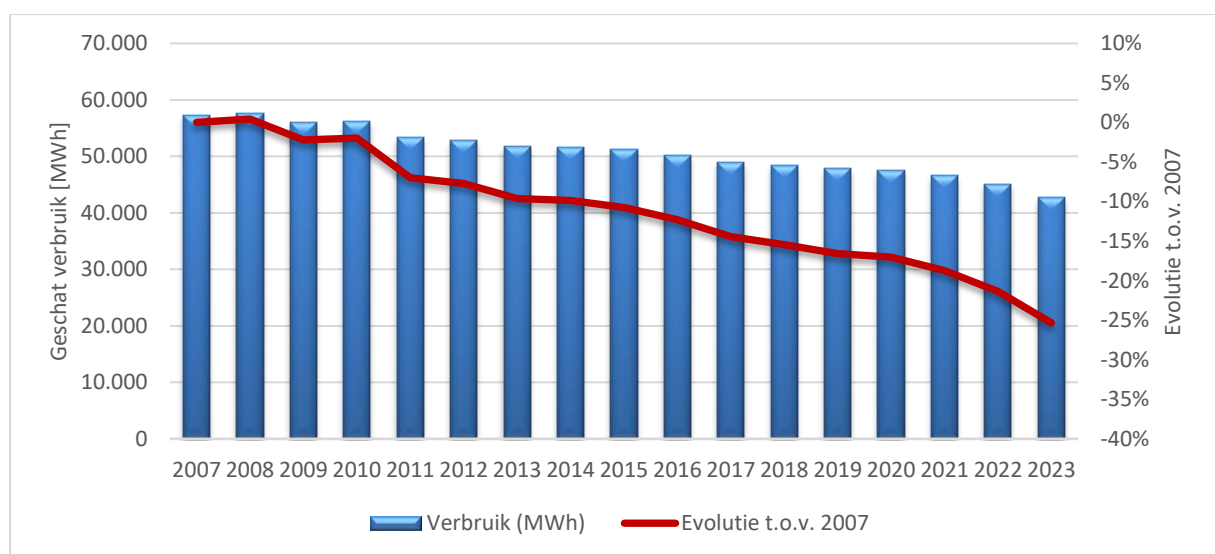
BRUGEL wenst te benadrukken dat de termijnen die tussen SIBELGA en de gemeenten zijn overeengekomen om storingen te herstellen, vrij kort zijn in Brussel, in vergelijking met de andere gemeenten van het land¹⁴. Dit geldt met name voor de vervangingstermijn van defecte lampen (5 werkdagen in Brussel). Deze termijnen zijn het bewijs dat de overheid en de DNB een hoge kwaliteit van dienstverlening nastreven.

¹⁴ Ores treedt op binnen een interventietermijn van 15 werkdagen (deze termijn geldt voor alle soorten van interventies, met uitzondering van storingen die verband houden met een probleem op het elektriciteitsnet of wanneer het verlichtingstoestel onherstelbaar is). In noodgevallen kan de interventietijd tot 2 of 3 dagen worden teruggebracht, op verzoek van de gemeente. RESA vervangt de defecte lampen (behalve wanneer de storing gepaard gaat met een plots en volledig uitvallen van de openbare verlichting in één of meer aanpalende straten) in het kader van zijn periodieke controlerondes: driemaandelijks tijdens de zomermaanden en tweemaandelijks tijdens de wintermaanden.

Stroomverbruik van de verlichtingspalen in 2023

Ter herinnering, het energieverbruik van de verlichtingspalen wordt niet gemeten, maar geraamd door het aantal werkingsuren te vermenigvuldigen met de door SYNERGRID (Federatie van de netbeheerders elektriciteit en aardgas in België) vooraf vastgelegde vermogensforfaits voor elk type van lamp. Met de overgang naar op afstand bediende leds zal het energieverbruik worden gemeten en niet meer worden berekend. We moeten echter opmerken dat deze sterke verbetering geleidelijk aan zal plaatsvinden, naarmate de verlichtingstoestellen worden vervangen door op afstand bediende ledtechnologie. Op termijn zal het gedeelte van het berekende energieverbruik dan ook verdwijnen.

SIBELGA vermeldt dat het in aanmerking nemen van de gemeten energie moest worden uitgesteld omwille van technische problemen in de gegevensdoorgifte. In dit verband spoort BRUGEL SIBELGA aan om op de straatverlichtingsblokken slimme meters te installeren indien technisch mogelijk. De evolutie van het stroomverbruik van de verlichtingspalen is geïllustreerd in de volgende figuur.

Figuur 7: Evolutie van het stroomverbruik van de verlichtingspalen

Dankzij de programma's voor de vernieuwing van de installaties heeft SIBELGA de energieprestaties van zijn verlichtingspark aanzienlijk kunnen verbeteren. Zoals weergegeven in figuur 7 is het geschatte verbruik tussen 2007 en 2023 met 25% gedaald, terwijl het aantal geplaatste lichtpalen in dezelfde periode met 30% is gestegen.

Daarnaast vindt BRUGEL dat, in het kader van de energiecrisis van de voorbije jaren, een controle van het verbruik onontbeerlijk is. De resultaten van het project voor de implementatie van ISL¹⁵, waarbij één van de doelstellingen een lager verbruik is, moeten door de DNB worden aangetoond.

¹⁵ ISL (Intelligent Street Lighting) is een systeem waarmee het lichtpunt (of eventueel de voedingskast) op afstand kan worden bediend.

2.2.4 Aandachtspunten

2.2.4.1 Belichting van het erfgoed

In overeenstemming met de aanbevelingen van BRUGEL heeft de Brusselse Regering in haar beslissing van 6 mei 2021 over de goedkeuring van het verslag van de ODO van SIBELGA voor 2019 het principe aangenomen dat de kosten voor de installatie, het onderhoud of het verbruik van verlichting die in het kader van de opwaardering van het erfgoed zouden worden gebruikt, moeten worden verworpen.

Dit principe werd bekrachtigd in het kader van de wijziging van de elektriciteitsordonnantie die in maart 2022 door het Parlement werd aangenomen. In artikel 24bis, § 1, 2° van de elektriciteitsordonnantie is voortaan vastgelegd dat de opdracht voor openbare verlichting geen betrekking heeft op decoratieve verlichting. Deze kosten worden sinds januari 2024 doorgefactureerd aan de gemeenten, wat in 2023 dus niet is gebeurd.

Op grond van deze beslissing heeft BRUGEL aan SIBELGA gevraagd om eventuele kosten in verband met de belichting van het erfgoed apart te houden. Daaruit blijkt, uit de door SIBELGA meegedeelde informatie, dat de kosten in verband met het beheer van de 25 verlichtingsinstallaties en dus de decoratieve openbare verlichting in 2023 82.412,30 euro bedroegen voor het verbruik (dat is iets minder dan 0,3% van de totale verbruikskosten van de openbare verlichting) en 8.785,76 euro voor installatie- en onderhoudskosten.

In dat verband beveelt BRUGEL de Regering aan om het bedrag van 91.198,06 euro te verworpen in het kader van haar goedkeuring van het ODO-verslag 2023.

2.2.4.2 Beheer van de verlichtingspalen op gekadastreerde percelen

Ter herinnering, uit het verslag van de ODO 2020 bleek dat SIBELGA-verlichtingsinstallaties heeft geërfd die zich soms op privédomeinen bevinden. Na een eerste werk van inventarisering in 2012-2013 heeft de DNB retrocessieregels op punt gesteld. SIBELGA is zodoende van plan om installaties te beheren die zich op gekadastreerde percelen bevinden en die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- de toegang tot het perceel is vrij voor iedereen;
- de toegang is gratis;
- de gemeente onderhoudt de ruimte (begroeiing, afval, wegen).

In het kader van haar analyse heeft BRUGEL in 2021 aan SIBELGA gevraagd om het aantal betrokken installaties te preciseren. Blijkt dat er 9.937 lichtpunten waren geïnstalleerd op gekadastreerde percelen, zijnde 11% van het totaal. Zoals hierboven vermeld, hoeven niet al deze installaties te worden geretrocedeerd: sommige kunnen deel uitmaken van de gemeentelijke openbare verlichting volgens de vastgestelde criteria.

Het is in dat verband dat BRUGEL in haar [advies nr. 329](#) over het verslag van de ODO van SIBELGA voor het jaar 2020 heeft aangegeven dat de DNB een juridische analyse moet uitvoeren om erop toe te zien dat de toepassing van de criteria om voorzieningen op gekadastreerde percelen te integreren in het beheer van de gemeentelijke openbare verlichting, in overeenstemming is met de bepalingen van de elektriciteitsordonnantie. In artikel 24bis, § 1, 2° van de ordonnantie is immers vastgelegd dat de DNB is belast met een exclusieve opdracht over de installatie, het onderhoud en de vernieuwing van de installaties van openbare verlichting op het wegennet en in de gemeentelijke openbare ruimten.

Deze aanbeveling werd opgevolgd door de Regering in de beslissing over de goedkeuring van het uitvoeringsverslag van de ODO voor het jaar 2020: *'De Regering belast SIBELGA met het uitvoeren van een juridisch onderzoek over de integratie van de verlichtingsinstallaties op gekadastreerde percelen in het beheer van de openbare verlichting , evenals met het opstellen van een inventaris van deze installaties en het meedelen van de conclusies van dit onderzoek en deze inventaris aan BRUGEL tegen uiterlijk 30 september 2022'*.

In 2022 heeft SIBELGA een grondige juridische analyse uitgevoerd over het begrip 'gemeentewegen en gemeentelijke openbare ruimten'. Hieruit blijkt dat het enige doorslaggevende criterium om een installatie uit te sluiten uit het toepassingsgebied van de opdracht, de vrije doorgang voor het publiek is. Het inventariseren van de betrokken installaties vereist dus de organisatie van systematische terreinbezoeken. Een volledige inventaris opmaken lijkt voor SIBELGA bijgevolg niet haalbaar, en het geeft de voorkeur aan een aanpak via testcase, die in 2022 werd opgestart.

SIBELGA is begonnen met de analyse van een tiental sites en heeft kunnen vaststellen dat sommige sites niet als privé moeten worden beschouwd en dus moeten worden overgedragen (bijvoorbeeld Galerij van het Parlement) of dat andere nog steeds in hun assetlijst zijn opgenomen, maar al op privé-installaties zijn aangesloten. SIBELGA is momenteel niet in staat om de precieze details van deze kosten te achterhalen.

2.2.4.3 Opmvolging van de businesscase van het project 'Intelligent Street Lighting'

SIBELGA gaat verder met de installatie van verlichtingspalen met ledlampen, die ook op afstand kunnen worden bediend in het kader van de implementatie van ISL. Dankzij de ontwikkeling van deze technologieën zal SIBELGA de kwaliteit van de dienstverlening aan de Brusselaars kunnen verhogen en de algemene energie-efficiëntie van haar verlichtingspark kunnen verbeteren. De ontwikkeling van deze projecten leidt echter tot een verhoging van het totale programmabudget voor deze ODO.

In zijn eerdere ODO-programma's had SIBELGA de verwezenlijking van het ISL-project verantwoord door het opstellen van een 'neutrale' businesscase. De kosten van de uitvoering van dit project zouden daarbij in het algemeen worden gecompenseerd door de verwachte opbrengsten. Gezien het belang van het project acht BRUGEL het noodzakelijk dat SIBELGA in haar toekomstige verslagen een specifieke opvolging van deze businesscase voorstelt.

Deze aanbeveling werd door de Regering gevolgd in haar beslissing tot goedkeuring van het ODO-programma voor 2022: *'De Regering vraagt aan SIBELGA om vanaf haar volgende verslag een opvolging van de businesscase 'Intelligent Street Lighting' voor te stellen*'.

SIBELGA had in zijn verslag over de uitvoering van de ODO 2022 de verwachte ontwikkelingscurve van de kosten en baten per jaar voorgesteld, waarbij het een positieve businesscase toont vanaf 2024. BRUGEL stond hier positief tegenover. Deze evolutiecurve is niet meer aanwezig in het uitvoeringsrapport van 2023, maar het zou interessant zijn om de verwezenlijking van de businesscase te kunnen volgen. BRUGEL wenst dan ook, in de mate van het mogelijke, een dergelijke opvolging te zien in de toekomstige verslagen van SIBELGA over de uitvoering van ODO.

3 Financiering van de openbare dienst opdrachten

3.1 Kosten gefinancierd door de ODO-tarieven

3.1.1 Gas

De onderstaande tabel toont de vooropgestelde en gerealiseerde kosten van de verschillende ODO gefinancierd door de tarieven in 2023.

	Begroting 2023 tariefvoorstel [€]	Vooropgestelde budget 2023[€]	Gerealiseerd 2023 [€]	Gerealiseerd 2022 [€]
Activiteit beschermde klanten	2.111.810	-1.200.153	-1.005.944	- 472.673
Veiligheid van de binnen gasinstallaties	737.532	913.030	920.860	842.078
Plaatsing gasstop	93.162	96.096	65.924	43.797
Opvolging klanten en klachtenbeheer	188.540	241.942	241.503	192.664
Conversie arm naar rijk gas	393.276	150.000	11.683	345.040
Einde contract	68.585	141.858	102.798	88.500
Consumentenindex	450.109	450.109	283.377	42.154
Totaal	4.043.013	792.882	620.201	1.081.560

Tabel 4: Kosten van de ODO Gas gefinancierd door tarieven in 2023

Tabel 4 roept meerdere opmerkingen en observaties op:

- 78% van het vooropgestelde budget is gerealiseerd.
- De nieuwe ODO 'Consumentenindex' die in 2022 werd ingevoerd, kende tussen 2022 en 2023 een sterke stijging.
- Net als in 2022 is er geen tussenkomst geweest van het reguleringsfonds voor de ODO in 2023. Dit staat in schril contrast met de situatie in 2021 en de voorgaande jaren, toen een afwijking van de post 'activiteit beschermde klanten' werd vastgesteld. Deze activiteit was in 2023 erg winstgevend, met gerealiseerde kosten die veel lager waren dan vooropgesteld, waardoor het Reguleringsfonds niet hoeft te bijdragen.

3.1.2 Elektriciteit

De onderstaande tabel toont de vooropgestelde en gerealiseerde kosten van de verschillende ODO gefinancierd door de tarieven in 2023.

	Begroting 2023 tariefvoorstel [€]	Vooropgestelde budget 2023[€]	Gerealiseerd 2023 [€]	Gerealiseerd 2022 [€]
Plaatsing en verwijdering van begrenzers	2.328.492	1.924.162	1.868.769	1.943.650
Activiteit beschermde klanten	1.956.468	576.001	746.811	573.046
Openbare verlichting	26.841.287	39.298.332	35.237.270	36.627.548
Opvolging klanten en klachtenbeheer	350.145	449.321	448.505	357.804
Kermissen en feestelijkheden	186.052	84.327	262.535	269.965
Einde contract	122.699	225.211	199.084	167.128
ChargyClick	717.862	717.862	628.207	482.412
Consumentenindex	835.916	835.916	526.271	78.286
Totaal	33.338.921	44.111.132	39.917.451	40.499.840

Tabel 5: Kosten van de ODO Elektriciteit gefinancierd door tarieven in 2023

Deze tabel roept meerdere opmerkingen en observaties op:

- De gerealiseerde kosten voor 2023 liggen zeer dicht bij de gerealiseerde kosten voor 2022;
- De nieuwe ODO 'Consumentenindex' die in 2022 werd ingevoerd, kende tussen 2022 en 2023 een sterke stijging;
- De kosten voor de openbare verlichting in 2023 liggen dicht bij de kosten van 2022, maar zijn 31% hoger dan het tariefbudget.

Aangezien het deel van de reguleringsfondsen dat is toegewezen om de ODO-verschillen te dekken is uitgeput bij het dekken van het verschil tussen het gerealiseerde en het tariefbudget voor het jaar 2022, zal het saldo van -6.578.528,52 euro van invloed zijn op de bijdrage voor het jaar 2023 uit de ODV-rubriek van de reguleringsfondsen.

Focus op de openbare verlichting

Gelet op het belang van de bedragen die worden ingezet voor het beheer van de openbare verlichting (die de belangrijkste ODO is), volgt BRUGEL deze activiteit zeer nauw op. In 2023 vertegenwoordigde deze activiteit namelijk 86% van de totale begroting 'realisaties van ODO-elektriciteit en gas samen' (een duidelijke stijging ten opzichte van 2021, waar het onderdeel openbare verlichting 75% van de gerealiseerde kosten vertegenwoordigde, maar gelijkaardig was met het niveau van 84% in 2022).

De algemene stijging van het budget voor de ODO-elektriciteit en gas samen, die vorig jaar al werd vastgesteld, wordt daarom bevestigd in 2023 (+17% tussen 2021 en 2022, na een stijging van 14% tussen 2020 en 2021). Zoals hieronder uitgelegd, is deze stijging vooral te verklaren door de evolutie van de post 'energievoorziening' voor de openbare verlichting, die in 2022 aanzienlijk is toegenomen (15,6 miljoen euro tegenover 6,6 miljoen euro in 2021, een stijging van +137%!). Deze aanzienlijke stijging lijkt echter ten minste gedeeltelijk af te nemen, met een gerealiseerd budget dat in 2023 met 14% is gedaald ten opzichte van 2022.

Ter herinnering, deze stijging van de energievoorzieningskosten is het gevolg van een beslissing uit 2019 om de elektriciteit voor de openbare verlichting aan te kopen op basis van spotprijzen, in tegenstelling

tot de aankoop van energie voor de beschermde klanten en de verliezen die op de termijnprijzen waren gebaseerd. Begin 2020 zijn daarom opdrachten ondertekend voor de aankoop van energie in 2022 en 2023. Deze beslissing had tot doel om een vergelijking te kunnen maken van beide benaderingen om te zien welke de meest voordelige was. De aankoop volgens spotprijs werd daarbij toegewezen aan de openbare verlichting omwille van de grotere voorspelbaarheid qua hoeveelheden en verbruiksprofielen. Hieruit zijn lessen getrokken en SIBELGA zal terugkeren naar een aankoop op basis van termijnprijzen voor de openbare verlichting in 2024 en 2025.

BRUGEL kan deze wezenlijke toename enkel achteraf vaststellen en heeft vragen bij het bestaan van een communicatie aan de betrokken gemeenten in verband met de kostenstijging zodra die werd vastgesteld door SIBELGA. In voorkomend geval hadden de overheden bijvoorbeeld maatregelen kunnen nemen om deze wezenlijkste kostenstijging te beperken voor de Brusselse gebruikers (bv. beperking van het aantal uren verlichting, enz.).

BRUGEL wil er nogmaals op wijzen dat de beslissing die SIBELGA heeft genomen om het volledige energieverbruik voor de openbare verlichting aan te kopen op de spotmarkt, op een suboptimaal beheer wijst en dat het genomen risico volledig door de eindverbruiker wordt gedragen.

BRUGEL herhaalt zijn suggestie aan de Regering om rekening te houden met deze vaststelling en te evalueren of de kosten van dit riskante beheer door de eindklanten moeten worden gedragen.

Verder herinnert BRUGEL eraan dat de huidige ordonnantie elke aansprende regelgeving over de openbare dienstverplichtingen verhindert. BRUGEL kan bijgevolg de netbeheerder niet aansporen om de kosten hiervan te optimaliseren, en SIBELGA wordt des te minder aangemoedigd voor dergelijke optimalisatie aangezien de kosten integraal worden doorgerekend op de factuur van de verbruikers (in tegenstelling tot de andere gewesten van het land waar de verbruikskost door de gemeenten wordt gedragen).

De onderstaande tabel toont de evolutie van de bedragen in verband met de tariefprognoses, de begrote kosten en de gerealiseerde kosten van deze drie posten van de EP.

Daarnaast voorzien de tariefmethodologieën in de integratie van alle ODO-projecten in het ODO-programma, ook al worden deze door de tariefsaldi gefinancierd (bijvoorbeeld: IT-ontwikkeling voor de openbare verlichting, ...). Deze kosten werden voor het eerst in 2021 vermeld. We stellen vast dat in 2023 een bedrag van 1.380.861 euro is opgenomen in het project openbare verlichting, een stijging ten opzichte van 2021 (495.430 euro) en 2022 (1.380.861 euro) door het uitstel van kosten die zijn vooropgesteld voor de invoering van het project 'Domus'. Deze projectkosten bleven in de voorgaande jaren echter ruim onder de begrote bedragen (2.192.000 euro in 2021 en 2.600.000 euro in 2022) en overschreden in 2023 met 14% het in het programma vastgelegde bedrag (1.331.000 euro). In de onderstaande tabel voegt dit bedrag zich bij de post 'constructie van de installaties voor openbare verlichting'.

	Tariefvoorstel 2021	Programma 2021	Gerealiseerd in 2021	Tariefvoorstel 2022	Programma 2022	Gerealiseerd in 2022	Tariefvoorstel 2023	Programma 2023	Gerealiseerd in 2023
Openbare verlichting	21.968	34.068	26.841	24.860	35.019	36.628	26.841	39.298	35.237
<i>Constructie van de openbare verlichting</i>	<i>10.411</i>	<i>21.041</i>	<i>13.491</i>	13.027	22.164	14.885	13.491	19.622	20.330
<i>Onderhoud van de openbare verlichting</i>	<i>4.971</i>	<i>6.335</i>	<i>6.771</i>	5.043	6.255	6.152	6.771	6.666	5.707
<i>Levering van energie aan openbare verlichting</i>	<i>6.586</i>	<i>6.692</i>	<i>6.580</i>	6.790	6.600	15.590	6.580	13.010	9.201
		Realiteit vs. programma	-21,21%		Realiteit vs. programma	4,59%		Realiteit vs. programma	-10,3%
		Realiteit vs. prognose	22,18%		Realiteit vs. prognose	47,34%		Realiteit vs. prognose	+31,3%

Tabel 6: Opvolging van de begroting Openbare Verlichting (alle bedragen zijn uitgedrukt in k€)

De verschillende posten over het beheer van de openbare verlichting worden geanalyseerd in deel 0 van dit advies.

4 Ontwikkelingsprognoses

Evolutie van de activiteit van het beheer van de openbare verlichting

Zoals al werd aangegeven in haar adviezen over de verslagen van de ODO voor de vorige jaren, meent BRUGEL dat het raadzaam dat de overheden nadenken over de evolutie van de organisatie van het beheer van de openbare verlichting in Brussel.

Van de opties die BRUGEL heeft voorgesteld, noemen we:

- De analyse van een gecentraliseerd beheer van de openbare verlichting zowel op gewestelijk als op gemeentelijk vlak. Dit zou de synergiën versterken tussen het beheer van de verlichting van het gemeentelijke wegennet (opdracht van SIBELGA) en deze van de gewestelijke wegen (die door Brussel Mobiliteit wordt beheerd).
- De uitwerking van een gediversifieerde financiering van het beheer van de openbare verlichting zoals in de andere gewesten. Momenteel worden alle kosten doorgerekend via de elektriciteitsfacturen van de Brusselse consumenten. BRUGEL meent dat het opportuun is om deze kosten niet volledig op de consumenten af te wentelen. Deze evolutie wordt nog zinvoller in het kader van de huidige energiecrisis.

5 Conclusie

De belangrijkste opmerkingen van BRUGEL die voortvloeien uit de analyse van het verslag over de uitvoering van de openbare dienststopdrachten (ODO) van SIBELGA in 2023 en de aanvullende door SIBELGA meegedeelde informatie, zijn hieronder opgenomen:

1. Wat betreft de ODO van sociale aard:

- Voor de ODO van sociale aard verwijst BRUGEL naar de analyse uitgevoerd in haar verslag over de rechten van de huishoudelijke afnemers en de werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2023, dat in augustus 2024 op haar website wordt gepubliceerd.
- BRUGEL heeft bedenkingen bij het beheer van het budget door SIBELGA voor het project van een enkele factuur, dat niet lijkt te voldoen aan de legitieme eisen van het publiek voor een effectief beheer. Het programma had de kosten van deze herziening niet vermeld, die volgens BRUGEL te wijten zijn aan een ontoereikende planning.
- Met betrekking tot de behandeling van klachten is BRUGEL verheugd over de nauwkeurigheid en de verbetering van de informatie in het rapport, met name met betrekking tot de classificatie ervan en een beter detailniveau voor de meest voorkomende gerechtvaardigde klachten. BRUGEL kijkt uit naar de implementatie van één enkel leesrooster in het volgende uitvoeringsverslag.
- BRUGEL is verbaasd dat de technische bezoeken en handelingen die door SIBELGA worden uitgevoerd in het kader van de verwijderingscampagne van de vermogensbegrenzers onder leiding van SIBELGA, niet samenvallen met een vernieuwing van het meterpark, waaronder een vervanging door slimme meters. BRUGEL is van mening dat er een mogelijkheid is om het beheer van deze bezoeken te verbeteren en zo de interventies te optimaliseren.

2. Wat betreft de ODO over de terbeschikkingstelling van de meetgegevens:

- BRUGEL neemt nota van de wens van SIBELGA om verder te gaan met de implementatie van een tool die ook multifunctioneel zou zijn. BRUGEL is echter van mening dat de uitvoering van deze verplichting niet werd uitgevoerd in overeenstemming met het bovengenoemde regelgevingskader. Daarom zal BRUGEL de middelen waarover ze beschikt gebruiken om de naleving van het regelgevingskader te waarborgen.

3. Wat betreft het beheer van de gemeentelijke openbare verlichting:

- In het kader van de wijziging van de elektriciteitsordonnantie die het Parlement in maart 2022 heeft aangenomen, wordt verduidelijkt dat de opdracht voor openbare verlichting geen betrekking heeft op decoratieve verlichting. Bijgevolg beveelt BRUGEL de Regering aan om het bedrag van 91.198,06 euro te verwerpen in het kader van haar goedkeuring van het verslag van de ODO 2023.
- BRUGEL zal de DNB vragen om een nauwkeurige en gedateerde inventarisatie van de installaties die aanwezig zijn op kadastrale percelen die moeten worden overgedragen en de kosten die worden gegenereerd door het beheer van deze installaties, evenals de kosten voor de uitvoeringswerkzaamheden in verband met deze overdracht.
- Met betrekking tot de vervanging van apparatuur die nog niet volledig is afgeschreven en die aanleiding zou geven tot gestrande kosten, is BRUGEL van mening dat dit, behoudens uitzonderingen of gedocumenteerde rechtvaardiging, een inefficiënt beheer is. Deze gestrande kosten zouden in principe moeten worden verworpen. BRUGEL vraagt aan de

Regering om een standpunt in te nemen over de tenlasteneming van de hoge kosten die voortvloeien uit de vervanging van recent geïnstalleerde armaturen en/of verlichtingspunten.

- Bovendien meent BRUGEL dat het gepast zou zijn om na te denken over het optimaliseren/harmoniseren van het beheer van de openbare verlichting in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat nu is gesegmenteerd tussen de verlichting op gewest- en gemeentewegen.
- 4. Wat betreft de ODO voor de elektriciteitsafname tijdens kermissen en feestelijkheden
Ondanks het gebrek aan tarifaire richtsnoeren in de nieuwe ordonnantie, heeft SIBELGA wel zijn intentie bevestigd om tijdens de volgende tariefperiode tarieven voor kermissen en festiviteiten voor te stellen die de kosten beter weerspiegelen.
- 5. Wat betreft het totale budget van de ODO:
BRUGEL stelt vast dat het gerealiseerde budget van de ODO-elektriciteit en gas samen (41 miljoen euro) tussen 2022 en 2023 met 1,28% is gestegen en overeenstemt met 91% van het vooropgestelde budget voor 2023 (42,9 miljoen euro). Deze daling wordt voornamelijk verklaard door de stijging van de kosten in verband met de leveringskosten van openbare verlichting in 2022, de daling van het elektriciteitsverbruik in verband met openbare verlichting en de voltooiing van de conversieopdracht van het gasnetwerk in 2022.

De kosten die zijn verbonden aan de openbardienstverplichtingen die worden gedekt door de distributietarieven, kunnen momenteel aan geen enkele incentive regulation, benchmarks of sancties worden onderworpen. Rekening houdend met de aandachtspunten die BRUGEL in dit advies aan de orde stelt en met het oog op een efficiënter beheer van het ODO-budget en meer in het bijzonder met betrekking tot de openbare verlichtingsactiviteit, is BRUGEL van mening dat deze kosten minstens van de energiefactuur moeten worden verwijderd, zoals het geval is in het Vlaamse Gewest. Als dit niet het geval is, moet het mogelijk zijn om stimulansen in te voeren om de kosten te beheersen of dit specifieke net efficiënt te beheren. In voorkomend geval zou BRUGEL aan de Regering een aan de openbare verlichting aangepast stimuleringsmechanisme kunnen voorstellen.

BRUGEL adviseert de Regering bijgevolg om het ODO-verslag 2023 goed te keuren, onder de volgende voorwaarde:

- Het verwerpen van de totale kosten in verband met het onderhoud en het verbruik van de verlichting bedoeld om het erfgoed te belichten (91.198,06 euro).

* *

*